УДК : 378.015.3: [316.613.4:005.336.2]

DOI: 10.31652/2786-9083-2026-7(2)-57-69

***Алла Лісниченко**, кандидат педагогічних наук,*
доцент кафедри англійської мови та методики її навчання
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-4033-0453
Scopus-AuthorID: 59252802900
alla.lisnychenko@gmail.com

МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У статті розглянуто проблему формування соціально-емоційної компетентності майбутніх учителів іноземних мов у контексті сучасних освітніх трансформацій, що зумовлені реформуванням української освіти, переходом до студентоцентрованої парадигми та посиленням уваги до емоційної складової навчального процесу.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування ролі рефлексії як основного механізму розвитку соціально-емоційної компетентності майбутніх учителів іноземних мов та опис ефективних педагогічних стратегій її формування. У процесі дослідження здійснено аналіз наукових джерел щодо сутності соціально-емоційної компетентності та її структурних компонентів: самоусвідомлення, саморегуляцію, соціальну обізнаність, навички взаємин та відповідальне прийняття рішень. У статті встановлено, що розвиток соціально-емоційної компетентності майбутніх учителів значною мірою залежить від сформованості рефлексивних умінь, здатності до самоаналізу, критичного мислення та усвідомлення власної професійної діяльності.

Окрема увага приділена практичним аспектам формування соціально-емоційної компетентності, зокрема використанню рефлексивних методів у процесі професійної підготовки майбутніх учителів. Запропоновано низку методичних інструментів, які сприяють розвитку самоусвідомлення, саморегуляції, соціальну обізнаність, навички відповідально приймати рішень, а саме ведення щоденника професійних спостережень та аналіз ситуацій успіху в професійній діяльності.

Ключові слова: соціально-емоційна компетентність, соціально-емоційне навчання, майбутні вчителі іноземних мов, рефлексія, студентоцентрований підхід, емоційний інтелект, професійна підготовка вчителя, педагогічна практика, інклюзивна освіта

***Alla Lisnychenko**, Ph.D.(Pedagogy),*
Associate Professor of English Language and
Methodology of Teaching Department of
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

ORCID: https://orcid.org/0000-0003-4033-0453
Scopus-AuthorID: 59252802900
alla.lisnychenko@gmail.com

MECHANISMS FOR DEVELOPING SOCIAL AND EMOTIONAL COMPETENCE IN PRE-SERVICE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS

The article examines the problem of developing social-emotional competence in pre-service foreign language teachers in the context of contemporary educational transformations driven by the reform of Ukrainian education, the shift toward a student-centered paradigm, and the growing emphasis on the emotional component of the learning process.

The aim of the study is to provide a theoretical justification of the role of reflection as the main mechanism for developing social-emotional competence in pre-service foreign language teachers and to describe effective pedagogical strategies for its formation. The research involved an analysis of scholarly sources concerning the essence of social-emotional competence and its structural components: self-awareness, self-management, social awareness, relationship skills, and responsible decision-making. The study establishes that the development of social-emotional competence in future teachers largely depends on the formation of reflective skills, the ability to engage in self-analysis, critical thinking, and awareness of one's own professional activity.

Special attention is given to the practical aspects of developing social-emotional competence, in particular the use of reflective techniques and strategies in the process of teacher education. A range of methodological tools is proposed that contribute to the development of self- awareness, self-management, social awareness, and responsible decision-making skills, namely keeping a professional reflection journal and analyzing success situations in professional practice.

Keywords: social-emotional competence, social-emotional learning, pre-service foreign language teachers, reflection, student-centered approach, emotional intelligence, teacher professional training, teaching practice, inclusive education.

Актуальність. Реформування сучасної української освіти, переорієнтація її на засади особистісної цінності, акцентуація значимості емоційної складової в навчальному процесі актуалізує формування соціально-емоційної компетентності майбутнього вчителя та його готовності імплементувати стратегії СЕН (соціально-емоційне навчання) на уроці. Наукові дослідження засвідчують залежність не лише академічного успіху, а й саморозвитку здобувачів освіти від емоційної атмосфери під час навчання, зокрема іноземної мови. Позитивні емоції сприяють кращому запам'ятовуванню інформації, вивченню нових слів, вільному іншомовному говорінню тощо. Натомість, негативні емоції, такі як страх припустися помилки, стресові ситуації, високий рівень тривожності, низька самооцінка або відсутність мотивації стають на заваді успішному вивченню іноземної мови (Лісниченко, Довгалюк, Глазунова, 2020; Дмітренко, Панченко, Гладка, Школа, 2024; Devitska, 2023; Дужик, 2020; Троценко, Пилячик, 2021; Liebe, Tissiere, Bialek, 2019; Schonert-Reichl, 2017; Adams S. R., Richie, 2017; Herrera, Martinez-Alba, 2021). За даної ситуації у здобувачів освіти, відповідно до теорії «афективного фільтра», виникає ментальний блок (Krashen, 1982).

Постановка проблеми. Впровадження реформи Нової української школи в Україні дало поштовх до широкого аналізу дослідниками сутності СЕН, змісту соціально-емоційної компетентності, шляхів та методів розвитку її в учнів, забезпечення психологічно комфортних умов навчання, сприяння інклюзивності в шкільних класах, попередження боулінгу, розвитку емпатії та толерантності серед учнівства (Сухопара, 2020; Iaburova, 2022; Гасанова, 2023; Hladka, 2023) Проте, на полі дослідження бракує праць, які метою наукового вивчення визначили підготовку майбутніх учителів іноземних мов до забезпечення соціально-емоційної складової в професійній діяльності.

Аналіз досліджень. Варто зазначити, що проблема запровадження СЕН у вищих навчальних закладах України дедалі більше привертає увагу науковців з огляду на, по перше, нову студентоцентовану освітню парадигму, по друге, надскладні виклики сьогодення, пов'язані з російсько-українською війною і необхідністю підвищувати рівень емоційної резильєнтності здобувачів вищої освіти (Дацків, Чорній, 2026; Мокляк, Петренко, Кононец, Матяш, 2025; Матвієнко, 2024; Панченко, 2023; Логвись, 2022).

СЕН є освітнім підходом, який спрямований на розвиток соціальних і емоційних компетентностей здобувачів освіти поряд з академічними навичками (Панченко, 2023).

Відповідно до рамки соціально-емоційного навчання CASEL **(**CASEL's SEL Framework, 2020), соціально-емоційна компетентність інтегрує такі складові:

- самоусвідомлення (Self-awareness): здатність розуміти власні емоції, думки та цінності та їхній вплив на поведінку у різних контекстах;
- самокерування/саморегуляція (Self-management): здатність ефективно управляти своїми емоціями, думками та поведінкою в різних ситуаціях, досягати цілей і реалізовувати задуми); навички взаємодії (здатність встановлювати та підтримувати здорові стосунки, ефективно орієнтуватися у різних середовищах в оточенні різних людей та груп;
- відповідальне прийняття рішень (Responsible decision-making):здатність приймати свідомі та конструктивні рішення щодо особистої поведінки і соціальної взаємодії в різних ситуаціях;
- соціальна обізнаність (Social awareness): здатність розуміти погляди навколишніх, співчувати їм, незалежно від їх соціальної, культурної й етнічної або релігійної приналежності);
- навички взаємен (Relationship skills): ефективна комунікація, активне слухання, співпраця у команді, розв'язання конфліктів.

Дослідники відзначають взаємозв'язок між розвинутим високим рівнем емоційного інтелекту вчителя та якісним виконанням ним професійних функцій (Мокляк, Петренко, Кононец, Матяш, 2025**)** й успішним особистісним розвитку. (Панченко, 2023**).**

Важливим внеском в забезпечення психологічно комфортного навчання іноземних мов є робота Лісниченко А., Довгалюк Т., Глазунової Т. (Лісниченко, Довгалюк, Глазунова, 2020), присвячена розвитку у майбутніх вчителів іноземних мов комплексного професійного уміння ідентифікувати симптоми різних видів тривожності, розуміти їхні джерела та способи запобігання і подолання тривожності в навчальному процесі в в рамках вивчення курсу

методики навчання іноземних мов з позицій студентоцетрованого підходу до навчання, а саме – навчання через активну практичну діяльність та колаборацію з іншими студентами під час парної та групової роботи.

Соціально-емоційне навчання є основою забезпечення інклюзивності в освіті та надає інструменти для її вибудови (Konishi, Vargas-Madriz, Tesolin, 2025). З розвитком цифрових інструментів та штучного інтелекту можливості для створення психологічно комфортних умов здобувачам з різними навчальними потребами для вивчення іноземних мов зростають (Patil, Mahandule, Turkar, Nangare, Awate, 2025; Довгалюк, Лісниченко, Глазунова, 202; Лісниченко, 2025; Holovnia, Lisnychenko, Dovhaliuk, Falshtynska, Samoilenko, 2024).

В центрі вивчення науковців знаходяться технології, прийоми, методи забезпечення соціально-емоційного навчання.

Девіцька А. (Devitska, 2023) пропонує такі методи СЕН, які викладачі можуть застосувати на заняттях з англійської мови для сприяння розвитку іншомовних мовленнєвих умінь та емоційного інтелекту:

- *усвідомленість та регулювання емоцій (“*Mindfulness and Emotional Regulation”), що включає усвідомлене дихання: на початку кожного заняття викладач пропонує прості дихальні вправи, щоб допомогти учням зосередитися та регулювати свої емоції.

- *“Перевірка емоці” (“*Emotion Check-In”) — це коли вчитель заохочує учнів поділитися своїми почуттями на початкузаняття, сприяючи розвитку емоційної обізнаності та емпатії.

- *Кооперативне навчання та співпраця* (“Cooperative Learning and Collaboration”): вчитель повинен давати спільні завдання, які вимагають від учнів працювати разом над вирішенням завдань, відпрацьовувати мовні навички та формувати командний дух.

- Розвиток *емоційного словника* шляхом створення таблиць емоцій та емоційних шарад: вчитель створює таблицю із фото, що відображають різні емоції, та надає тематичну лексику, заохочуючи учнів визначати та описувати свої емоції англійською мовою.

- Використання практики вдячності, коли учні ведуть щоденник вдячності англійською мовою та записують речі, за які вони вдячні, що сприяє позитивним емоціям та використанню мови. Вони також можуть утворити коло вдячності в класі, де по черзі висловлюють свою вдячність за зусилля та досягнення один одного у вивченні мови.

- Організація позитивних стосунків та формування *почуття спільності* серед студентів за допомогою рольових ігор та емоційно насичених ситуацій.

Троценко О., Пилячик Н. (Троценко О., Пилячик, 2021), вивчаючи тему емоційного інтелекту майбутніх учителів на заняттях англійської мови, зазначають, що розвиток ЕІ в студентів залежить від всіх рівнів діяльності викладача, починаючи з планування заняття, добору дидактичного матеріалу і закінчуючи характером взаємин в академічній групі як між студентами, так і між викладачем і студентами.

Мета дослідження. Метою дослідження є обґрунтування та опис механізмів розвитку соціально-емоційної компетентності майбутніх вчителів іноземних мов.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз складових соціально-емоційної компетентності відповідно до рамки соціально-емоційного навчання CASEL **(**CASEL's SEL Framework, 2020) - самоусвідомлення (Self-awareness), самокерування/саморегуляція (Self-management), соціальна обізнаність (Social awareness), навички взаємен (відповідальне прийняття рішень (Responsible decision-making) дає нам підстави виокремити рушійні механізми даних умінь, а саме рефлексія, саморефлексія, здатність аналізувати та критично мислити.

Рефлексія розглядається дослідниками як спрямованість пізнання на самого себе, процес «мислення про мислення», осягнення власних дій. Переходячи в рефлексивну позицію, суб'єкт має можливість споглядати способи власної діяльності (Авксентьєва, Лісниченко, 2017; Чернець, Мисула, Руда, Кавецька, Мудра, 2025)

Оскільки рефлексія є складним інтелектуальним процесом, формування умінь до неї передбачає не лише ознайомлення студентів із алгоритмом рефлексії, а й цілеспрямоване керування викладачем цим процесом. Алгоритм рефлексії студентів своєї діяльності передбачає зіставлення цілей заняття та власних індивідуальних досягнень, виявлення проблем, які залишились нерозкриті по завершенню діяльності, знаходження причин нереалізованих цілей, а також усвідомлення свого індивідуального внеску в роботу на занятті. Необхідно зауважити, що рефлексія повинна проходити в атмосфері позитивного психологічного клімату довіри та співпраці.

Пропонуємо кілька прийомів організації рефлексії в навчальному процесі (Holistic Language Pedagogies Compendium of Resources, 2024). Прийом «Рефлексивне коло»:

1. Наприкінці заняття всі учасники педагогічної взаємодії сідають у коло.

2. Викладач пропонує їм відповісти по черзі на такі запитання: яка мета ставилась кожним студентом особисто на початку заняття?; чи досягнута вона?; якщо ні, які причини цього?; що було найскладнішим на занятті?; що сподобалось?; які були відчуття на занятті (дуже цікаво, нормально, нудно тощо)?

3. По закінченню опитування викладач робить підсумок рефлексії. Вибірка та характер запитань можуть варіюватися в залежності від виду рефлексії (поточна, підсумкова), особливостей теми, що вивчається, та цілей педагога.

Прийом "Острови":

1. Педагог на великому аркуші паперу малює мапу із зображенням островів такими назвами: «Sadness», «Expectation», «Happiness», «Uncertainty», «Satisfaction», «Inspiration», а також «Bermuda's Triangle».

2. Мапа вивішується на дошці і кожен із студентів малює на ній фломастером свій кораблик у тому районі, який відповідає його почуттям стосовно здійсненої роботи, вивченої теми.

3. Рефлексію завершує підсумок викладача, студентів. Прийом “Ключове слово”: кожен із студентів пише на клаптиках паперу або називає вголос одне слово, з яким асоціюється його робота та її результати на уроці. Після цього викладач або студенти коментують виконане.

Прийом «Рефлексивна мішень»:

1. На великому аркуші паперу малюється мішень, яка розподіляється на чотири (можливо менше) сектора. В кожному секторі записуються параметри, які підлягають оцінці. Наприклад: сектор 1 – зміст заняття, сектор 2 – методи і форми роботи, сектор 3 – діяльність викладача, сектор 4 – моя діяльність студента).

2. Кожний студент «вистрілює», роблячи помітку у чотирьох секторах. Якщо він низько оцінює результати діяльності, помітка ним ставиться на поле «0» на мішені, якщо вище – на поле «5», якщо дуже високо – на поле «10» , тобто в «яблучко».

3. Рефлексія завершується коротким аналізом, який організовує викладач.

Прийом «Міні-твір»: використовується для підведення підсумку вивчення об’ємної теми і передбачає глибоку рефлексію виконаної роботи. Організована викладачем рефлексивна діяльність сприяє осмисленню студентами власного емоційного стану, навчальної (професійної) діяльності, особистісних зусиль в навчальному процесі, причин продуктивності педагогічної взаємодії.

Прийом *“Троянда, колючка і бутон”(Rose, Thorn and Bud”)*

1. Визначаються терміни для вправи. Троянда: яскрава подія, успіх, невелика перемога або щось позитивне, що сталося. Колючка: виклик, з яким ви зіткнулися, або те, у чому вам потрібна додаткова підтримка. Бутон: нові ідеї, що зародилися, або те, про що ви хочете дізнатися більше чи що хочете випробувати.

2. Мозковий штурм. Учням дають від 30 секунд до кількох хвилин, щоб вони сиділи мовчки та поміркували над своїми трояндою, бутоном та шипом. Потім дайте студентам 5–10 хвилин, щоб вони записали свої ідеї на аркуші паперу або роздрукували графічний організатор, наведений тут

3. Підсумок. Студенти діляться своїми «трояндою», «бутоном» та «шипом», а потім обходять кімнату, просячи одногруаників поділитися своїми «трояндою», «бутоном» або «шипом» або поміркувати над самою вправою.

4.Рефлексія. Після завершення вправи студентів запитують, як вони почуваються, і просять їх звернути увагу на свій рівень енергії та думки до та після вправи. Можливим продовженням цього завдання є мозковий штурм щодо стратегій перетворення колючок на троянди або опис способів, як колючки можуть сприяти навчанню та розвитку (Holistic Language Pedagogies Compendium of Resources, 2024).

Універсальною формою рефлексивної діяльності (незалежно від того, чи є вона писемна або усна, індивідуальна або колективна) є відповіді на запитання,

зокрема власні запитання. З огляду на внутрішній характер рефлексії, цей процес постає як інтеріоризована дискусія. Виходячи з цього, вважаємо ефективним реалізувати *рефлексію (*синхронну, ретро та прогностичну*) майбутніми вчителями власної професійної діяльності* під час педагогічної практики у формі щоденника професійних спостережень, де вони будуть здійснювати детальний аналіз виконаного та планувати на основі цього нову діяльність, нову творчу самореалізацію. Отримана здатність майбутніх учителів до рефлексії професійної діяльності передбачає також їхнє уміння *організовувати рефлексію учнів*, що є частиною професійної рефлексії вчителя і дає йому можливість робити висновок про успішність уроку, емоційний стан учнів та виявляти те, що необхідно вдосконалити в наступному уроці.

Рефлексія ситуацій успіху студентами в професійній діяльності. Усвідомлення та переосмислення студентами особистісної значущості творчої педагогічної діяльності, своїх професійних функцій, якостей і домагань. Для забезпечення цього до переліку питань у звіті практиканта вносяться запитання про те. які професійні дії на уроці сприяли відчуттю практиканта успіху. Позитивні емоції здобувача, пов’язані з успіхом в професійній діяльності спонукають майбутнього вчителя створити подібні ситуації успіху в іншому навчальному процесі, слугуватиме мотивацією розвитку, дозволить студентам повірити у свої професійні можливості, виявити необхідні для культивування особистісні та професійні якості, зафіксувати ефективні способи, методи, прийоми навчальної діяльності як вектори цілі, на які слід орієнтуватись.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Проведений аналіз структури соціально-емоційної компетентності дозволив встановити, що її розвиток у майбутніх учителів іноземних мов тісно пов'язаний зі здатністю до рефлексії, саморефлексії, аналізу власної діяльності та критичного осмислення професійного досвіду. Саме ці вміння забезпечують усвідомлення власних емоцій, регуляцію поведінки, розвиток емпатії, навичок взаємодії та відповідального прийняття рішень. У статті запропоновано комплекс рефлексивних методів («Рефлексивне коло», «Острови», «Ключове слово», «Рефлексивна мішень», «Міні-твір», «Троянда, колючка і бутон»), які можуть бути інтегровані в процес професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов. Важливу роль у розвитку соціально-емоційної компетентності відіграє також рефлексія професійної діяльності під час педагогічної практики, зокрема через ведення щоденника професійних спостережень та аналіз ситуацій успіху. Застосування запропонованих механізмів і методів сприятиме підготовці вчителів, здатних створювати психологічно безпечне та емоційно сприятливе середовище для вивчення іноземних мов. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розробленні та експериментальній перевірці методики розвитку соціально-емоційної компетентності майбутніх учителів іноземних мов засобами рефлексивної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авксентьєва Т.А, Лісниченко А.П. Формування рефлексивних умінь майбутніх учителів як умова їх підготовки до творчої самореалізації в професійній діяльності. Science and Education a New dimension. Pedagogy and Psychology, V (56), Issue: 128, 2017.–С. 36-39.
2. Гасанова Л. І., Кравченко О. О. Формування соціально-емоційних навичок в учнівської молоді. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». (ISSN 2524-0609). Випуск 2 (53). 2023. С. 40-43.
3. Дацків, О. П., Чорній, Р. П. Упровадження моделі соціально-емоційного навчання у закладах вищої освіти України. Педагогічна Академія: наукові записки, (27). 2026. https://doi.org/10.5281/zenodo.18969139
4. Дмітренко Н.Є., Панченко В.В., Гладка О.В., Школа І.В., Девіцька А.І. Вплив соціально-емоційного навчання на результати формувального оцінювання майбутніх учителів англійської мови. Інноваційна педагогіка. Випуск 72. 2024. 53-60.
5. Довгалюк Т., Лісниченко А., Глазунова Т. Використання адаптивних інклюзивних стратегій та цифрових технологій у процесі навчання англійської мови в закладах загальної середньої освіти. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Видавничий дім «Гельветика». Том 1. Випуск 75. 2024. С. 283-290
6. Дужик Н. Соціально-емоційне навчання в системі сучасних педагогічних знань. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип 27, том 2, 2020. 186-192.
7. Лісниченко А.П., Довгалюк Т.А., Глазунова Т.В. Формування в майбутніх учителів професійних умінь зниження тривожності в учнів у процесі вивчення іноземних мов. Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. Том 93. Випуск 229. 2020. 25-28
8. Лісниченко, А. П. Інструменти штучного інтелекту у вищій іншомовній освіті: роль, підходи та критерії вибору. Педагогічна Академія: наукові записки, (22). 2025. https://doi.org/10.5281/zenodo.17291242
9. Логвись О. Дослідження розвитку емоційного інтелекту майбутніх педагогів у контексті освітньої Євроінтеграції. Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. 2022. Спецвипуск. С. 70–77.
10. Матвієнко О. В. Соціально-емоційне навчання як засіб створення безпечного освітнього простору / О. В. Матвієнко, М. А. Химич. Освітньо-науковий простір. Вип. 7(2.1). 2024. С. 75-84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/educsc_2024_7%282.1%29__10
11. Мокляк В., Петренко Л., Кононец Н., Матяш Л. Формування емоційного інтелекту майбутніх учителів у педагогічному ЗВО. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2025, № 5 (145). 12-20.
12. Панченко В.В. Соціально-емоцінійне навчання як сучасна педагогічна парадигма у вищій освіті. Інноваційна педагогіка. Випуск 65. Том 2. 2023. 91-94.
13. Сухопара І., Емоційна компетентність вчителя в контексті Нової Української школи. Серія: Педагогічні науки. – Вип.1. – Бердянськ : БДПУ, 2020.111-122.
14. Троценко О., Пилячик Н. Розвиток емоційного інтелекту майбутніх учителів на заняттях англійської мови у ЗВО. Молодь і ринок №9 (195), 2021. 124-129.
15. Чернець, Т. Ю., Мисула, М. С., Руда, М. М., Кавецька, Н. А., Мудра, У. О. Педагогічна рефлексія як чинник професійного розвитку викладача закладу вищої освіти. Педагогічна Академія: наукові записки, (23). 2025. https://doi.org/10.5281/zenodo.17374828
16. Adams S. R., Richie C. Social Emotional Learning and English Language Learners: A Review of the Literature. Volume 17, Number 1.2017. 77-93.
17. CASEL's SEL Framework. 2020. URL: https://casel.org/casel-sel-framework-11-2020/?view=true

18. Devitska A.I. Modern SEL techniques in an EFL classroom. Закарпатські філологічні студії. Випуск 29. Том 1. 2023. P. 120-124.
19. Herrera L.J.P., Martinez-Alba G. Social-emotional learning in the English language classroom. TESOL International Association. 2021. 180 p.
20. Hladka O. Implementation of SEL techniques in the EFL classroom in challenging times. Humanities science current issues 1(70).2023. 317-321. DOI: 10.24919/2308-4863/70-1-48
21. Holovnia, Y., Lisnychenko, A. ., Dovhaliuk, T. ., Falshtynska , Y., Samoilenko, I. . O PAPEL DAS COMPETÊNCIAS DIGITAIS NA CRIAÇÃO DE UM AMBIENTE EDUCATIVO INCLUSIVO. Synesis, 16(1), 2024. 478–493. Recuperado de https://seer.ucp.br/seer/index.php/synesis/article/view/2955
22. Holistic Language Pedagogies Compendium of Resources/ Prepared by participants in the Holistic Language Pedagogies Project at Childhood Education International's Center for Professional Learning. 2024. 76 p. URL: https://ceinternational.org/wp-content/uploads/2024/10/Holistic-Language-Pedagogies-Compendium-of-Resources_CPL.October2024.pdf
23. Iaburova, O. Teaching communication at lessons of English through building SEL (Social Emotional learning) skills. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*, (12), 2022. 273–283**.** https://doi.org/10.31865/2414-9292.12.2020.206759
24. Konishi Ch., Vargas-Madriz L. F., Tesolin J. Fostering equity, diversity, and inclusion through social-emotional learning: the role of digital technologies, Journal of Research on Technology in Education, 2025. DOI: 10.1080/15391523.2025.2455054
25. Krashen S. D. The Affective Filter Hypothesis. *In* Principles and Practice in Second Language Acquisition. Oxford: Pergamon Press. 1982. P.30-32. URL: https://www.sdkrashen.com/content/books/principles_and_practice.pdf
26. Lieber C.M., Tissiere M., Bialek S. Embedding Social and Emotional Learning in High School Classrooms. Engaging Schools. 2019. 48p.
27. Patil H., Mahandule V., Turkar P., Nangare O., Awate V. Integrating AI and Social-Emotional Learning to Enhance EFL Listening and Speaking Skills in Higher Education. International Journal of Research Publication and Reviews, Vol 6, Issue 4. 2025. pp 6326-6329.
28. Schonert-Reichl K. A. Social and Emotional Learning and Teachers. Social and Emotional Learning and Teachers. VOL. 27. NO. 1. 2017.137-155

REFERENCES

1. Avksentieva T.A, Lisnychenko A.P. Formuvannia refleksyvnykh umin maibutnikh uchyteliv yak umova yikh pidhotovky do tvorchoi samorealizatsii v profesiinii diialnosti. Science and Education a New dimension. Pedagogy and Psychology, V (56), Issue: 128, 2017.–S. 36-39.
2. Hasanova L. I., Kravchenko O. O. Formuvannia sotsialno-emotsiinykh navychok v uchnivskoi molodi. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriia: «Pedahohika. Sotsialna robota». (ISSN 2524-0609) 2023. Vypusk 2 (53). S. 40-43.
3. Datskiv, O. P., Chornii, R. P. (2026). Uprovadzhennia modeli sotsialno-emotsiinoho navchannia u zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy. Pedahohichna Akademiia: naukovi zapysky, (27). https://doi.org/10.5281/zenodo.18969139
4. Dmitrenko N.Ye., Panchenko V.V., Hladka O.V., Shkola I.V., Devitska A.I. Vplyv sotsialno-emotsiinoho navchannia na rezultaty formuvalnoho otsiniuvannia maibutnikh uchyteliv anhliiskoi movy. Innovatsiina pedahohika. Vypusk 72. 2024. 53-60.
5. Dovhaliuk T., Lisnychenko A., Hlazunova T. Vykorystannia adaptyvnykh inkliuzyvnykh stratehii ta tsyfrovykh tekhnolohii u protsesi navchannia anhliiskoi movy v zakladakh zahalnoi

serednoi osvity. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Vydavnychyi dim «Helvetyka». Tom 1. Vypusk 75. 2024. S. 283-290
6. Duzhyk N. Sotsialno-emotsiine navchannia v systemi suchasnykh pedahohichnykh znan. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Vyp 27, tom 2, 2020. 186-192.
7. Lisnychenko A.P., Dovhaliuk T.A., Hlazunova T.V. Formuvannia v maibutnikh uchyteliv profesiinykh umin znyzhennia tryvozhnosti v uchniv u protsesi vyvchennia inozemnykh mov. Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. Tom 93. Vypusk 229. 25-28
8. Lisnychenko, A. P. Instrumenty shtuchnoho intelektu u vyshchii inshomovnii osviti: rol, pidkhody ta kryterii vyboru. Pedahohichna Akademiia: naukovi zapysky, (22). 2025. https://doi.org/10.5281/zenodo.17291242
9. Lohvys O. Doslidzhennia rozvytku emotsiinoho intelektu maibutnikh pedahohiv u konteksti osvitnoi Yevrointehratsii. Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia psykholohichni nauky. 2022. Spetsvypusk. S. 70–77.
10. Matviienko O. V. Sotsialno-emotsiine navchannia yak zasib stvorennia bezpechnoho osvitnoho prostoru / O. V. Matviienko, M. A. Khymych. Osvitno-naukovyi prostir. 2024. Vyp. 7(2.1). S. 75-84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/educsc_2024_7%282.1%29__10
11. Mokliak V., Petrenko L., Kononets N., Matiash L. Formuvannia emotsiinoho intelektu maibutnikh uchyteliv u pedahohichnomu ZVO. Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii, 2025, № 5 (145). 12-20.
12. Panchenko V.V. Sotsialno-emotsiniine navchannia yak suchasna pedahohichna paradyhma u vyshchii osviti. Innovatsiina pedahohika. Vypusk 65. Tom 2. 2023. 91-94.
13. Sukhopara I., Emotsiina kompetentnist vchytelia v konteksti Novoi Ukrainskoi shkoly. Seriia: Pedahohichni nauky. – Vyp.1. – Berdiansk : BDPU, 2020.111-122.
14. Trotsenko O., Pyliachyk N. Rozvytok emotsiinoho intelektu maibutnikh uchyteliv na zaniattiakh anhliiskoi movy u ZVO. Molod i rynok №9 (195), 2021. 124-129.
15. Chernets, T. Yu., Mysula, M. S., Ruda, M. M., Kavetska, N. A., Mudra, U. O. (2025). Pedahohichna refleksiia yak chynnyk profesiinoho rozvytku vykladacha zakladu vyshchoi osvity. Pedahohichna Akademiia: naukovi zapysky, (23). https://doi.org/10.5281/zenodo.1737482
16. Adams S. R., Richie C. Social Emotional Learning and English Language Learners: A Review of the Literature. Volume 17, Number 1.2017. 77-93.
17. CASEL's SEL Framework. 2020. URL: https://casel.org/casel-sel-framework-11-2020/?view=true
18. Devitska A.I. Modern SEL techniques in an EFL classroom. Zakarpatski filolohichni studii. Vypusk 29. Tom 1. 2023. P. 120-124.
19. Herrera L.J.P., Martinez-Alba G. Social-emotional learning in the English language classroom. TESOL International Association. 2021. 180 p.
20. Hladka O. Implementation of SEL techniques in the EFL classroom in challenging times. Humanities science current issues 1(70).2023. 317-321. DOI: 10.24919/2308-4863/70-1-48
21. Holovnia, Y., Lisnychenko, A. ., Dovhaliuk, T. ., Falshtynska , Y., Samoilenko, I. . O PAPEL DAS COMPETÊNCIAS DIGITAIS NA CRIAÇÃO DE UM AMBIENTE EDUCATIVO INCLUSIVO. Synesis, 16(1), 2024. 478–493. Recuperado de https://seer.ucp.br/seer/index.php/synesis/article/view/2955
22. Holistic Language Pedagogies Compendium of Resources/ Prepared by participants in the Holistic Language Pedagogies Project at Childhood Education International's Center for Professional Learning. 2024. 76 p. URL: https://ceinternational.org/wp-content/uploads/2024/10/Holistic-Language-Pedagogies-Compendium-of-Resources_CPL.October2024.pdf
23. Iaburova, O. Teaching communication at lessons of English through building SEL (Social Emotional learning) skills *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*, (12), 2022. 273–283**.** https://doi.org/10.31865/2414-9292.12.2020.206759

24. Konishi Ch., Vargas-Madriz L. F., Tesolin J. Fostering equity, diversity, and inclusion through social-emotional learning: the role of digital technologies, Journal of Research on Technology in Education, 2025. DOI: 10.1080/15391523.2025.2455054
25. Krashen S. D. The Affective Filter Hypothesis. *In* Principles and Practice in Second Language Acquisition. Oxford: Pergamon Press. 1982. P.30-32. URL: https://www.sdkrashen.com/content/books/principles_and_practice.pdf
26. Lieber C.M., Tissiere M., Bialek S. Embedding Social and Emotional Learning in High School Classrooms. Engaging Schools. 2019. 48p.
27. Patil H., Mahandule V., Turkar P., Nangare O., Awate V. Integrating AI and Social-Emotional Learning to Enhance EFL Listening and Speaking Skills in Higher Education. International Journal of Research Publication and Reviews, Vol 6, Issue 4. 2025. pp 6326-6329.
28. Schonert-Reichl K. A. Social and Emotional Learning and Teachers. Social and Emotional Learning and Teachers. VOL. 27. NO. 1. 2017.137-155

Статтю надіслано до редколегії / Recieved 06.04.2026 р.
Статтю рекомендовано до друку / Accepted 12.05.2026 р.
Опублікованно / Published 05.07.2026 р.